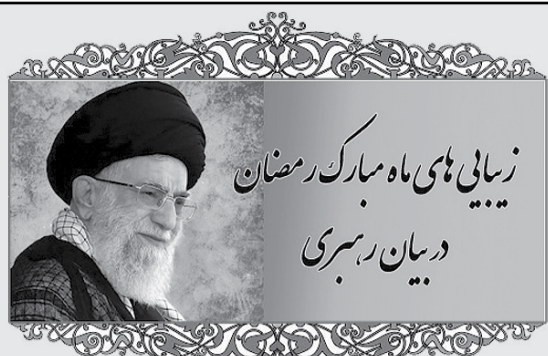

کیمهان

ذخیره دستاوردهای ماه رمضان برای سال آینده

 روز عید مبارک فطر، روز گرفتن پاداش برای مؤمنان و روزی است که برای پیغمبر اکرم و اولیابش روز عید، روز شرف و روز کرامت است.

روز عید فطر، روز مودت محمد پروردگار و روز نزول مغفرت و رحمت الهی بر مؤمنان است. این روز را هم باید مثل ایام ماه مبارک رمضان قدردانی کرد. امام جنتی(ع) طبق روایتی در روز عید فطر، از راهی عبور می کرد. دید جمعیتی ایستاده‌اند و بازی می کنند و بی خیال و بی توجه به اهمیت این روز، با غفلت خودشان سرگرمند و می خندند. کنار آن دو قصر ایستاد و فرمود: آن الله جل جلال شهر رمضان مضمراً اَلخَلْفَه، فسیتقون فیه بباطعه‌الی مرثاته، فسیق قوم فافراوا و قصر اخرون فخالوا (تحفالعقول، ص ۲۳۶) خلبوند، ماه رمضان را میدان سابقه‌ای برای بندگانش قرار داده است که در این میدان سابقه به وسیله اطاعت او، به سوی رضایت او یا یکدیگر مسابقه بگذارند و از یکدیگر پیشی بگیرند. در

ماه رمضان، با همه خیرات و برکاتش، با همه سعادت و لحظات پر بارش، با همه وعده‌هایی که خدای متعال به مؤمنان و نیکوکاران در آن داده بود، سپری شد. عدای از این ماه، نتیجه‌ها گرفتند، پیمان‌هائی خود را پر کردند و خود را تا آخر این سال، که باز به رمضان زمین و نه هیچ تر خشکی وجود دارد، جز ایامیکه در کتابتی آشکار ثبت است، (انعام / ۵۹) پس چرا چیزهای زیاد مانند تعداد رکعات نماز در آن است. قرآن کریم می فرماید: «ما بر شما کتابتی نپودن قرآن نیست؟»

رسالت هر پیامبری در دریافت وحی تشریحی است که متن پیام به گوهر رسالت او خواهد بود و نزول هر پیامی به اندازه ظرفیت وجودی گیرنده آن است، پیامبر اکرم - صلی الله علیه و اله - کامل ترین انسان هاست و رسالت او آخرین برنامه الهی برای بشر است و کتاب او از جامعیت برخوردار و بر کتاب‌های پیشینی حاکم بوده و شرف انسان‌ها در آن است. قرآن کریم می فرماید: «ما بر شما کتابتی نازل کردیم که وسیله تذکر او بیداری شما در آن است! این نمی فهمید؟» (مجادله / ۱) برای هدایت و موثر است، آمده است، «پیامبر اکرم (ص) می فرماید: «به من جوامع دانش (گنجینه‌های معرفت) داده شد.»^(۱۱)

برخی از قرآن پژوهان یکی از وجوه اعجاز را اعجاز در محتوا و معارف بیان کرده‌اند و به این ۴۹ سوره قصص که تحدی به همانندآوری می کند تمسک کرده‌اند؛ چون آنچه در هدایت نقش دارد، محتوا و معارف است.^(۱۲)
آیات ثابت کننده جامعیت قرآن

- سوره انعام:** «هیچ نماند چیزی در زمین و هیچ برنده‌ای که با دو بال خود پرواز می کند، نیست مگر اینکه آمده‌ای همانند شما هستند. ما هیچ چیز را در این کتاب، فرو گذار نکردیم؛ سپس همگی به سوی پروردگارشان محشور می شوند.»^(۱۳)
- سوره انعام:** «کلیدهای غیب، تنها نزد اوست؛ و جز او، کسی آنها را نمی‌داند، او آنچه در خشکی و دریاست می‌داند، هیچ برگی از درختی نمی‌افتد، مگر اینکه از آن آگاه است، و نه هیچ دانه‌ای در تاریکی‌های زمین و نه هیچ تر و نه هیچ تر و خشکی وجود دارد، جز اینکه در کتابتی آشکار ثبت است.»(انعام / ۵۹) پس چرا چیزهای زیاد مانند تعداد رکعات نماز در قرآن نیامده است؟^(۱۴) این دلیل بر جامع نبودن قرآن نیست؟»

رسالت هر پیامبری در دریافت وحی تشریحی است که متن پیام به گوهر رسالت او خواهد بود و نزول هر پیامی به اندازه ظرفیت وجودی گیرنده آن است، پیامبر اکرم - صلی الله علیه و اله - کامل ترین انسان هاست و رسالت او آخرین برنامه الهی برای بشر است و کتاب او از جامعیت برخوردار و بر کتاب‌های پیشینی حاکم بوده و شرف انسان‌ها در آن است. قرآن کریم می فرماید: «ما بر شما کتابتی نازل کردیم که وسیله تذکر او بیداری شما در آن است! این نمی فهمید؟» (مجادله / ۱) برای هدایت و موثر است، آمده است، «پیامبر اکرم (ص) می فرماید: «به من جوامع دانش (گنجینه‌های معرفت) داده شد.»^(۱۱)

دلایل جامعیت قرآن

طبق آیه «هیچ برگی نمی‌افتد، مگر اینکه از آن آگاه است؛ و نه هیچ دانه‌ای در تاریکی‌های زمین و نه هیچ تر و خشکی وجود دارد، جز اینکه در کتابتی آشکار ثبت است.»(انعام / ۵۹) پس چرا چیزهای زیاد مانند تعداد رکعات نماز در قرآن نیامده است؟^(۱۴) این دلیل بر جامع نبودن قرآن نیست؟»

رسالت هر پیامبری در دریافت وحی تشریحی است که متن پیام به گوهر رسالت او خواهد بود و نزول هر پیامی به اندازه ظرفیت وجودی گیرنده آن است، پیامبر اکرم - صلی الله علیه و اله - کامل ترین انسان هاست و رسالت او آخرین برنامه الهی برای بشر است و کتاب او از جامعیت برخوردار و بر کتاب‌های پیشینی حاکم بوده و شرف انسان‌ها در آن است. قرآن کریم می فرماید: «ما بر شما کتابتی نازل کردیم که وسیله تذکر او بیداری شما در آن است! این نمی فهمید؟» (مجادله / ۱) برای هدایت و موثر است، آمده است، «پیامبر اکرم (ص) می فرماید: «به من جوامع دانش (گنجینه‌های معرفت) داده شد.»^(۱۱)

برخی از قرآن پژوهان یکی از وجوه اعجاز را اعجاز در محتوا و معارف بیان کرده‌اند و به این ۴۹ سوره قصص که تحدی به همانندآوری می کند تمسک کرده‌اند؛ چون آنچه در هدایت نقش دارد، محتوا و معارف است.^(۱۲)
آیات ثابت کننده جامعیت قرآن

- سوره انعام:** «هیچ نماند چیزی در زمین و هیچ برنده‌ای که با دو بال خود پرواز می کند، نیست مگر اینکه آمده‌ای همانند شما هستند. ما هیچ چیز را در این کتاب، فرو گذار نکردیم؛ سپس همگی به سوی پروردگارشان محشور می شوند.»^(۱۳)
- سوره انعام:** «کلیدهای غیب، تنها نزد اوست؛ و جز او، کسی آنها را نمی‌داند، او آنچه در خشکی و دریاست می‌داند، هیچ برگی از درختی نمی‌افتد، مگر اینکه از آن آگاه است، و نه هیچ دانه‌ای در تاریکی‌های زمین و نه هیچ تر و خشکی وجود دارد، جز اینکه در کتابتی آشکار ا در کتاب علم خدا ثبت است.»(سوره انعام / ۵۹) پس چرا چیزهای زیاد مانند تعداد رکعات نماز در قرآن نیامده است؟^(۱۴) این دلیل بر جامع نبودن قرآن نیست؟»

۱. **سوره انعام:** «هیچ نماند چیزی در زمین و هیچ برنده‌ای که با دو بال خود پرواز می کند، نیست مگر اینکه آمده‌ای همانند شما هستند. ما هیچ چیز را در این کتاب، فرو گذار نکردیم؛ سپس همگی به سوی پروردگارشان محشور می شوند.»^(۱۳)

۲. **سوره انعام:** «کلیدهای غیب، تنها نزد اوست؛ و جز او، کسی آنها را نمی‌داند، او آنچه در خشکی و دریاست می‌داند، هیچ برگی از درختی نمی‌افتد، مگر اینکه از آن آگاه است، و نه هیچ دانه‌ای در تاریکی‌های زمین و نه هیچ تر و خشکی وجود دارد، جز اینکه در کتابتی آشکار ا در کتاب علم خدا ثبت است.»(سوره انعام / ۵۹) پس چرا چیزهای زیاد مانند تعداد رکعات نماز در قرآن نیامده است؟^(۱۴) این دلیل بر جامع نبودن قرآن نیست؟»

۳. **سوره یوسف:** «در سرگذشت آنها درس عبرتی برای صاحبان اندیشه بود! اینها داستان دروغین نبود؛ بلکه آوچی اسامعی است و! ما همانندگتند

با آنچه پیش روی او آاز کتب آسمانی پیشینی آفر دارد؛ و شرح هر چیزی آکه پایه سعادت انسان است؛ و هدایت و رحمتی است برای گروهی که ایمان می آورند!»^(۱۵)

۴. **سوره نحل:** «(به یاد آورد) روزی را که از هر امتی، گواهی از خودشان بر آنها برمی‌انگیزیم؛ و تو را گواه بر انسان قرار می‌دهیم؛ و ما این کتاب را بر تو نازل کردیم که بیانگر همه چیز و مایه هدایت و رحمت و بشارت برای مسلمانان است.»^(۱۶)

رسالت پیامبر و ائمه اطهار (ع) اقتضای می کند که علوم گسترده داشته باشند، تا اعتماد و اطمینان مردم جلب شود؛ زیرا آن بزرگان باید علم به همه علوم مورد نیاز هدایت و اداره جامعه و از اشتباه به دور باشند و اصولاً کمال وجودی پیامبر اکرم (ص) و ائمه معصوم (ع) می‌طلبد که از کمکات چیزی خارج از علم آنها نباشد.

میان مفسران درباره اینکه آیا آیات ۲۸ و ۵۹ انعام جامعیت قرآن را اثبات می‌کند یا نه، اختلاف است و این اختلاف از این ناشی می‌شود که مراد از کتاب در آیات مذکور، لوح محفوظ و علم خدا و یا قرآن کریم است، ولی نسبت به سوره نحل، آیه ۸۹ و سوره یوسف، آیه ۱۱۱ اتفاق نظر است که دلالت بر جامعیت قرآن دارند.

زیرا در سوره یوسف، آیه ۱۱۱ سخن از دروغ نبودن قرآن و تصدیق کتاب‌های دیگر الهی است که در آیات متعذر این دو مطلب در مورد قرآن کریم آمده است^(۱۷) و در آیه ۲۷ سوره یونس این دو وصف با هم آمده است. سوره نحل، آیه ۸۹ نیز مراد از کتاب، قرآن نازل شده است، چون می‌فرماید: «ما این کتاب را بر تو نازل کردیم.» ظاهر «کل شیء» و «تبینا لکل شیء» این است که قرآن

خالوده بنیاد اجتماع است که شامل همسران و فرزندان و نیز والدین همسران در خانواده بزرگ و حتی برادران و خواهران می‌شود. وقتی از «صله رحم» به عنوان عامل رشد و گشایش و حتی افزایش عمر و برکت در جان و مال اماد می‌شود، مراد خانواده بزرگی است که حتی دایه‌ها و خاله‌ها و عموها و عمه‌ها را نیز شامل می‌شود.

کسانی که اهل عرفان و معرفت هستند، اگر گام اول در مقام عمل فردی، در هفت خوان سیر و سلوک در هفت شهر عشق و هفت آسمان تقرب را تمام به پس از بیداری و بقظته می‌دانند، در توبه عمل اجتماعی نیز کسب کمالات و رهایی از عیوب و نواقص که شناخت حقوق خانواده و اعضای به با انسان در یک خانه زندگی می‌کنند، چنان اهمیت دارد که آثار آن در همه ابعاد زندگی فردی و اجتماعی و دنیوی و اخروی و نیز مادی و معنوی، بلکه حتی افزایش و کاهش عمر انسان خودش را نشان می‌دهد. البته این شناخت می‌بایست در عمل رفتاری و کرداری خودش را نشان بدهد تا تاثیرگذار باشد؛ زیرا علم و عمل دو بال پرواز حاضر به سوی هر کمالی است. در نوشتار حاضر اهمیت خانواده از دیدگاه قرآن و حقوق متقابل همسران تبیین شده است.

معارف MaarefKayhan@ Kayhan.ir

ایجاد می گردد. (فرقان: آیه ۵۴)
از نظر قرآن، از اهمیت خانواده تنها محدود به تناسل و بقای نسلی نیست، بلکه آنچه مهم‌تر و اساسی‌تر است، نیازهای عاطفی و روانی بشر به جفت است؛ زیرا انسان بدون زوجه نمی‌تواند به آرامش برسد.(روم، آیه ۲۱)
پس تحقق بخشی از کمال اصلی انسان یعنی آرامش منوط به تشکیل خانواده است.(همان)

اهمیت مدیریت سبک زندگی خانواده در قرآن

اعراف، آیه ۱۸۹) این بدان معناست که فرقی میان بشری با بشری در این امر نیست، خواه پیامبری اولا العزم از پیامبران باشد یا بشری ساده و عامی. بنابراین، تشکیل خانواده، گرایش به کمال یا دستیابی به کمالی است که جز با تشکیل خانواده تحقق نمی‌یابد. (رد، آیه ۳۸)

از نظر قرآن، تشکیل خانواده برای انسان دارای آثار چندانی است که آرامش یابی و تولید نسل بخشی از آن است. بهره مندی از فضل الهی و رسیدن به غنا و بی‌نیازی از جمله قشر مادی از دیگر آثار تشکیل خانواده است.(نور، آیه ۲۲)

همچنین با تشکیل خانواده، همسران در حکم «بلیاس» یکدیگر عمل می‌کنند(بقره، آیه ۱۸۷) و همان کارکردهای بلیاس را خواهند داشت که شامل پوشیدن عیوب از جمله عیوب جنسی و نیازهای آن، بازداری از فجور، ایجاد زیبایی و زینت برای یکدیگر، حفاظت از تصرفات دیگران مانند آنهاست.(اعراف، آیه ۲۶، نحل، آیه ۱۸)
المیزان، ج ۲، ص ۴۴) خانواده و همسران نسبت به یکدیگر همچون «بلیاس» هستند که خروجی اصلی آن تقوای الهی به عنوان برترین خروجی و زاد و توشه دنیا و آخرت و ملک و معیار کرامت انسانی است.(بقره، آیه ۱۹۷؛ حجرات، آیه ۱۳)

تشکیل خانواده این امکان را به همسران می‌دهد تا تقسیم کار کرده و از توانایی‌ها و ظرفیت‌های یکدیگر برای پیشبرد اهداف کمالی خویش بهره‌برداری کنند. همسران می‌توانند نه تنها نواقص و عیوب یکدیگر را بپوشانند و نیازهای هم را برطرف کنند، بلکه ظرفیت‌هایی را ایجاد می‌کنند که کسب کمالات را آسان بلکه محقق می‌سازد. این گونه است که همسران با تشکیل خانواده، نه تنها نیاز اقتصادی یکدیگر را برطرف می‌کنند(نساء، آیه ۳۴؛ نور، آیات ۲۲ و ۲۳)، بلکه در ابعادی فراتر به همدیگر کمک می‌کنند که از جمله آنها «هفت» است که آثار آن را محفظه‌ای قرار می‌دهد تا به فسق و فجور نپردازند و از مسیر کمالی و صراط مستقیم کسب تقوای الهی دور نشوند یا بازایستند.(همان)

رسالت پیامبر و ائمه اطهار – ع- اقتضای می‌کند که علوم گسترده داشته باشند، تا اعتماد و اطمینان مردم جلب شود؛ زیرا آن بزرگان باید علم به همه علوم مورد نیاز هدایت و اداره جامعه و از اشتباه به دور باشند و اصولاً کمال وجودی پیامبر اکرم (ص) – و ائمه معصوم – ع- می‌طلبد که از کمکات، چیزی خارج از علم آنها نباشند.
آیات قرآن کریم، متببع علم پیامبر اکرم و ائمه الهی بیت پیامبران و فرشتگان داده است، قرآن امکان استادی مدرسه را باغفلت نباشد و هر وقت که بخوانند به آن دسترسی پیدا کنند؛ چنان‌که امام صادق ع- فرمود: «مام هر وقت خواهد بداند، می‌داند.»^(۱۱)

۱. (انبیا، ۱۰. ۲. رک: طباطبای، سید محمد حسین، المیزان فی تفسیر القرآن، تهران، دارالکتب الاسلامیه، چاپ پنجم، ۱۳۷۲، ص ۱۴، ص ۳۲۷. ۳. کنابدای، سلطان محمد، بیروت، مؤسسه الالمطبوعات، چاپ دوم، ۱۴۰۸، ص ۱۰، ج ۴. ۴. محمد ری شهری، میزان الحکمه، قم، انتشارات دارالحدیث، الطبعه الاولی، ۱۴۱۶، ص ۴. ۵. ۳۲۰ تا ۳۲۳. ۶. انعام / ۵۹. ۷. یوسف / ۱۱۱. ۸. نحل / ۸۹. ۹. رک: هود/ ۹۳؛ بقره/ ۸۹ و ۱۰۰. ابن علی النفل بن الحسن الطبرسی، مجمع البیان، بیروت، داره المعارف، ج ۶- ۵، ص ۴۱۶ و ص ۵۵۵. ۱۱. جمعه العربی العجوزی، عبدعلی، نورالفلح، ج ۳، صص ۷۴- ۷۷. ۱۲. ۱۷۴ و ۱۸۴. ۱۳. همان، ج ۱۷۷. ۱۴. ۱۷۷. ۱۵. ۱۸۰. ۱۶. کلینی، محمد بن یعقوب، اصول کافی، داره المعارف، بیروت، ج ۱، ص ۳۳۳. ۱۷. طباطبای، سید محمد حسین، ج ۱۱، ص ۴۴۶. ۱۸. یوسف،۱۷. ۱۹. لیلی / ۲۹. ۲۰. سجاتی، جعفر، الالهیات، انتشارات اسلامی، ج ۳، ص ۱۷۳. ۲۱. رک: مکارم شیرازی، ناصر، پیام قرآن، قم، انتشارات مدرسه الایمرالمؤمنین، ج ۷، صص منابع پیامبران. ۲۲. کلینی، محمد بن یعقوب، اصول کافی، ج ۱، ص ۳۸.

برای عبور از مشکلات خانوادگی بهتر آن است که انسان‌ها فراتر از عدالت تقابلی، از خطای یکدیگر بگذرند و حتی از مقام ایثار و اکرام، خدماتی را به همدیگر ارائه دهند که فراتر از حقوق هر یک است؛ یعنی گذشت از حقوق خویش برای صیانت از خانواده و آثار و برکات آن.

خویش قبول می‌کنند تا به این طریق چشم روشنی را برای خویش به دست آورند و دل و قلب خویش را به نوعی آرامش روحی و عاطفی برسانند.(قصص، آیه ۹)

از دیگر حقوق خانواده می‌توان به لزوی چنان استند فرزند به عنوان زینت ادنی باشد که حتی پیامبران و عبادالرحمن برای داشتن آن دعا می‌کنند و خواهان حتی بازگشت و زنده شدن آنان پس از مرگ می‌شوند.(فرقان، آیات ۶۳ و ۷۴؛ انبیا، آیات ۸۴ و ۸۴؛ آیات ۱۰ تا ۲۰)

احسان به خانواده
به‌ویژه در مشکلات و اختلافات
برای تحقق خانواده صلح و دستیابی به همه آثار ارزشی آن باید رفتار همسران در

و گناهان و دستیابی به کمالات و بهشت و رهایی از دوزخ را بخواهند.(غافر، آیات ۷ تا ۹؛ شعراء، آیات ۱۶۹ و ۱۷۰)
از دیگر حقوق خانواده، مراعات ادب و احترام نسبت به همدیگر با سلام و تحیت به ویژه هنگام ورود به خانه است(نور، آیات ۲۷ و ۶۱)، چنان‌که فرشتگان نیز این گونه عمل می‌کنند.(رعد، آیات ۲۳ و ۲۴)

معاشرت نیک و حسنه با یکدیگر از حقوق خانواده است؛ زیرا معاشرت می‌تواند انسجام عاطفی خانواده را افزایش دهد و برای رشد و کمال یکدیگر مفید باشد. (نور، آیه ۵۸)
در معاشرت‌ها عواطف، جاری و ساری می‌شود و رحمت و مودت میان اعضای خانواده تحقق یافته و رشد می‌کند و آثار تشکیل خانواده خودش را نشان می‌دهد. (روم، آیه ۲۱)

البته معاشرت می‌بایست در چارچوب اصول شرعی و اخلاقی انجام گیرد تا مشکلات اخلاقی و فسق و فجوری را پیش نیارد و امنیت جنسی خانواده نیز صیانت شود.
از همین رو در همین چارچوب گرفتن اذن هنگام دخول فرزندان سه خوابگاه همسران حتی در هنگام ظاهر مطرح می‌شود. (نور، آیه ۵۸)

منشوروت در امر خانواده از جمله زمان شیرگیری کودک (بقره، آیه ۲۳۳) یکی از حقوق اعضای خانواده است تا این گونه جایگاه مشوروت در خانواده حتی در مسائل ریز و جزئی چون شیردهی و شیرگیری تقویت و تحکیم و تثبیت شود.

همسران باید در مسئله معاشرت در چارچوب اصول اخلاقی و شرعی تا جایی رشد کنند که نه تنها به معروف بپردازند و از منکر دوری کنند، بلکه یکدیگر را به انجام معروف و ترک منکر تشویق نمایند. (تحریم، آیه ۶)

شرایط زیستی در خانواده باید همچون خانواده‌های بهشتی به گونه‌ای فراهم شود که سرور و شادمانی در آن موج بزند و افراد برای دیدار یکدیگر لحظه شماری کنند و حضور در خانه را افزون بر آرامش و رحمت، عامل سرور بدانند و مشتاقانه به خانه بازگردند و در آنجا در کنار هم زندگی کنند.(انشقاق، آیات ۱۰ تا ۱۳)

از نظر قرآن، افراد خانواده باید نسبت به هم دلبستگی داشته باشند؛ اما این دلبستگی نباید مانع انجام وظایف و تکالیف الهی از جمله مراعات آداب و اصول اخلاقی(نور، آیه ۵۸) را حضور در جهاد باشد.(توبه، آیه ۲۴) پس اهل خانه نه تنها باید از اختلافات پرهیز کنند، بلکه لازم است کاری کنند که هم عواطف و احساسات فطری پاسخ داده شود و هم به وظایف و تکالیف شخصی و دینی و اجتماعی خویش عمل کنند و هیچ مانعی سر راه آن نشود؛ زیرا دلبستگی نسبت به خانواده گاه موجب دشمنی با دیگران و گاه مانع از انجام تکالیف و وظایف دینی و اجتماعی می‌شود که می‌بایست از آنها پرهیز کرد.(همان، تغابن، آیه ۱۴)

از حقوق خویش برای صیانت از خانواده و آثار و برکات آن.(همان)

به هر روشی شده از اختلافات جلوگیری و پیشگیری کنند، اما اگر به هر دلیلی اختلافی پیش آمده یا «فصل» به حل اختلاف بپردازند و با احسان اکرامی از مشکلات و اختلافات عبور کرده و آرامش را به خانواده بازگردانند. (همان)

عواملی چون اعراض شوهر(همان)، بخل همراه با حرص بر مال(همان)، سحر و جادو(بقره، آیه ۱۰۲)، نفور و نافرمانی و عدم تمکین جنسی زن(نساء، آیات ۳۴ و ۱۲۸) و مانند آنها عامل اختلافات خانوادگی است که باید با احسان از آنها عبور کرد و به جایگاه حقیقی همسران بازگشت.

حقوق و تکالیف همسران

در برابر هر تکلیفی حقی ثابت است؛ چنان‌که هر حقی تکلیفی را نیز به دنبال

دارد. پس این گونه نیست که اگر حقی برای یکی از زوج‌ها بیان شده، هیچ تکلیفی نداشته باشد، بلکه در هر حق و تکلیفی، تکلیف دیگری قرار می‌گیرد. پس اگر برای شوهر به عنوان مرد خانواده، حق «قوم» بودن است، تکلیفی نیز بر او نسبت به همانا تامین امنیت کامل به‌ویژه همسر است.

اگر میان حقوق و تکالیف نوعی تعادل ایجاد نشود ممکن است این امر موجب خسران ادبی انسان شود و اشخاص با رفتار نادرست، خود و خانواده را گرفتار خسران دوزخ کنند.(زمر، آیه ۱۵؛ شوری، آیه ۴۵)

خانواده ایمانی به گونه‌ای عمل می‌کند که میان همه تکالیف و وظایف و حقوق نوعی هماهنگی و تعادل ایجاد شود. از این رو خانواده مؤمنان بر اساس ساختار خوف از خدا و استقامتی در قیامت به سازنده در حیات معنوی اعضای خانواده دارد.(مریم، آیات ۵۴ و ۵۵؛ طه، آیه ۱۳؛ تحریم، آیه ۶) البته جیب‌های این امور نیازمند «احتیاط» یعنی صبر بسیار زیاد است(طه، آیه ۱۲۲)؛ زیرا دعوت به بهشت سخت و رفتن به دوزخ و آتش آن آسان است و مرد خانواده باید با صبر بسیار زیاد و هر حوصله بودن شرایط تغییر مثبت را فراهم آورده و از آتش دوزخ دور سازد.(تحریم، آیه ۶)

هر خانواده را رهایی دارد که باید از آن صیانت شود تا دیگران بدان دست نیابند و از او استفاده نکنند.(تحریم، آیه ۶)

بنابراین، اگر کسی به قلبی راز پرداخت باید از کارش توبه کرده و اطلب عفو و بخشش کند.(همان)
از دیگر حقوق خانواده می‌توان به لزوی چنان استند فرزند به عنوان زینت ادنی باشد که حتی پیامبران و عبادالرحمن برای داشتن آن دعا می‌کنند و خواهان حتی بازگشت و زنده شدن آنان پس از مرگ می‌شوند.(فرقان، آیات ۶۳ و ۷۴؛ انبیا، آیات ۸۴ و ۸۴؛ آیات ۱۰ تا ۲۰)

صفحه ۷
سه‌شنبه ۲۱ فروردین ۱۴۰۳
۲۹ رمضان ۱۴۴۵ – شماره ۲۳۵۵۱

لزوم تداوم عید ذکرالله
قال الامام علی(ع): «لا و ان هذا لیوم یوم جعله الله لکم عیدا و جعلکم له اهلا، فاذکروالله بذكرکم و ادعوه یستجب لکم.»

امام علی(ع) فرمود: امروز روزی است که خداوند آن را برای شما عید قرار داد و شما را نیز شایسته آن ساخت. پس به یاد خدا باشید تا او نیز به یاد شما باشد و او را بخوانید تا خواسته‌هایتان را اجابت کند.^(۱)

۱- نایضره الفقیه، ج ۱، ص ۵۱۷

روز شکر گذاری نعمت‌های الهی و تداوم بندگی
امام علی(ع) درباره عید فطر می‌فرماید: ای بندگان خدا! بدانید که کوچک‌ترین چیزی که برای مردان و زنان روزهدار است، این است که فرشته‌ای در روز آخر ماه مبارک رمضان به آنها ندا می‌دهد: ای بندگان خدا! بشارت باد که (بخای متعال) تمام گناهان گذشته شما را آمرزد! پس بنگرید که بعد از این چگونه عمل خواهید کرد.^(۲)

امام رضاع(ع) می‌فرماید: روز فطر، عید مقرر شده تا مسلمانان در این روز گرد هم آیند و برای خداوند ظهور کنند و او را به خاطر نعمت‌های تعظیم کنند. پس این روز، روز عید، روز اجتماع، روز فطر، روز زکات، روز رغبت و روز تضرع و... است. پس خدای بزرگ دوست دارد که مسلمانان در چنین روزی اجتماعی داشته و در آن او را ستایش کرده و مقدس بدارند.^(۳)

۱- امالی شیخ صدوق، ص ۱۰۰

۲- وسائل‌الشیعه، ج ۷، ص ۴۸۱، ج ۴

جشن باز گشت به فطرت
بر سرش:
چرا خدای متعال، اولین روز ماه شوال را به عنوان عید فطر برای مسلمانان نامیده است؟
پاسخ:

روز بازگشت به فطرت
در فرهنگ اسلامی اولین روز ماه شوال به عنوان عید فطر و جشن بازگشت به فطرت معین شده است. زیرا مسلمانان زوجه‌دار در طول ماه رمضان با از تباطهای دینی‌پی به یاد خداوند متعال و استغفار از گناهان به تصفیه روح و جان خویش همت گماشته‌ و از تمام الودگی‌های ظاهری و باطنی که برخلاف فطرت آنها است، خود را پاک نموده و به فطرت واقعی خود برمی‌گردند. علی(ع) از این منظر درباره روز عید فطر می‌فرماید: انما هو عید لمن قبل الله سیاه و شکر قیامه و کل یوم لایعسی الله فیه فیوم عید» این عید کسی است که خدا روزهاش را پذیرفته و نماز او را ستوده است و هر روز که در آن نافرمانی نداشت، آن روز عید است.(نهج‌البلاغه- حکمت ۴۲۸)
آری فطرت پاک انسان در طول سال در اثر غیبه‌های جهل و نادانی و غفلت و به انواع گناهان و معصیت‌ها مبتلا شده و از حقیقت خود دور می‌شود و در نتیجه دچار خودفراموشی و خدافراموشی می‌گردد، اما با فرارسیدن ماه مبارک رمضان انسان مسلمان در پرست فضای معنوی آن ماه و تلاش‌های خویش به یک زندگی نوین دست می‌یابد که می‌توان آن را بازگشت به خویشتن نامید. روزه گرفتن در عید فطر حرام و پرداخت زکات فطر ه مسلمانان واجب است.

آداب شب و روز عید فطر
آداب و احکامی برای شب و روز عید فطر گفته شده از جمله: شب زنده‌داری، خواندن نماز و دعا، قرائت قرآن، غسل و تکبیرهای خاص و برگزاری نماز جماعت عید فطر، زیارت امام حسین(ع)، خواندن دعای ندبه، پرداخت زکات فطره تا ظهر روز عید فطر و... می‌باشد.

برجایک و اهمیت عید فطر در روایات
عید فطر روز اول ماه شوال است و در روایات اسلامی روز عیدهای خدا به مسلمانان(الکافی، ج ۷، ص ۶۵۰)، روز پاداش نیکوکاران(من لایضهره الفقیه، ج ۲، ص ۱۷۴) و روز آموزش گناهان (مستدرک‌الوسائل، ج ۶، ص ۱۵۴) معرفی شده است. بنابراین روایتی امام علی(ع) می‌فرماید: عید فطر عید کسی است که خداوند روزی در آن پذیرفته و عبادتش را قبول کرده است.(نهج‌البلاغه- حکمت ۴۲۸)
در روایت دیگری امام رضاع(ع) می‌فرماید: روز فطر عید قرار داده شده تا مسلمانان در آن روز گرد هم آیند و خداوند را برای نعمت‌هایی که به آنان داده ستایش کنند و از همین رو تکبیر در نماز آن بیش از روزهای دیگر قرار داده شده است.(من لایضهره الفقیه، ج ۱، ص ۵۲۲)

عید فطر مختص مسلمانان است
قرآن کریم می‌فرماید: فطرت‌الله الّتی فطر الناس علیها» انسان براساس فطرت الهی آفریده شده است.(روم- ۳۰)

یعنی در اصل فطرت انسان از آلودگی‌ها پاک است و در جهان غیراسلام حداقل در جهان مسیحیت با فطر و عید فطر هیچ‌وقت نمی‌توانیم داشته باشیم، چرا که یکی از مسایل بنیادی اختلافی میان اسلام و مسیحیت این است که مسیحیت انسان را بالذات گناهکار می‌داند. اما اسلام می‌گوید: انسان فطرت خدایی دارد و در اصل آفرینش ذاتا گناهکار نیست، بلکه این تعلقات و وابستگی‌های انسان بتواند در مسیر بندگی خدا با این وابستگی‌ها و تعلقات یک مانع سازنده در مسیر بندگی خدا با این وابستگی‌ها و تعلقات یک مانع شدن آن شیطان دیگر توانایی نفوذ در باطن انسان را ندارد. با همه بیزاری که این مجاری در واقع مجاری ورود شیطان است که با دسترس شدن آن شیطان دیگر توانایی نفوذ در باطن انسان را ندارد. «ن عبادی لیس لک علیهم سلطان الا من اتبک من الغاوین»، تو بر هیچ‌یک از بندگان من تسلط نداری مگر آنهایی که خودخواسته یا به دنبال اوستی از تو، از راه به در می‌شوند.(حجر- ۴۲) بنابراین عید فطر عیدی است که شما یک ماه باطن و ظاهر خودت را بشو و پاک کردی و پاک نگه داشته‌ای، گویی تازه به فطرت اصلی خود بازگشته و تازه متولد شده‌ای، زیرا همه عیوب، الودگی و ذنابل روانی، جسمی، باطنی و ظاهری را پاک کرده و از خود منقطع کرده‌ای. «للهی هب لی کمال الانقطاع الیک» خدایا کمال انقطاع به در گاهت را به من بخش.(بخارالانوار، ج ۹، ص ۹۹)

سلوک عرفانه

خواجه به نام اسلام
علیه اسلام شمشیر می‌زدند!

من از شما هیچ چیزی نمی‌خواهم جز اینکه بگویم چشتمان را باز کنید، تحقیق کنید بدانید عناصر یهود در این مملکت و در همه ممالک اسلامی فراوانند، دست اینها، جاسوس‌ها و پول اینها مرتب در آمد کار می‌کند. از خوارج نهروان نباشید. آخر تا کی ما می‌خواهیم به نام اسلام علیه اسلام شمشیر بزنیم؟ اگر ما از این درس‌ها پند نگیریم، پس از چه می‌خواهیم بند بگیریم؟^(۱)

۱- سبزی در سیره ائمه اطهار(ع)، شهید مرتضی مطهری(ره)، ص ۴۴